

Samopoczucie Polaków w roku 2016

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ W ciągu ostatniego roku samopoczucie psychiczne Polaków zmieniło się tylko w niewielkim stopniu. W roku 2016 ponad połowa badanych często lub bardzo często odczuwała zadowolenie, że coś im się udało (58%), pewność, że wszystko układa się dobrze (56%), dumę z własnych osiągnięć (53%), a blisko połowa ankietowanych wielokrotnie była czymś szczególnie zaintrygowana, podekscytowana (48%).
- ▶ Najczęściej doświadczanymi negatywnymi stanami emocjonalnymi uwzględnionymi w sondażu były: zdenerwowanie, rozdrażnienie (41% respondentów doświadczało ich często lub bardzo często) oraz poczucie lekceważenia przez władzę (36%). Mniej więcej co czwarty ankietowany często lub bardzo często odczuwał w roku 2016 zniechęcenie, znużenie (27%) i zbliżony odsetek wielokrotnie czuł się bezradny (23%). Blisko co piąty badany często lub bardzo często w minionym roku doznawał uczucia wściekłości (18%), a co szósty miewał stany depresyjne (16%).
- ▶ W opisie nastrojów środowiskowych panujących w otoczeniu badanych przeważają określenia negatywne. Respondenci najczęściej uważają, że w ich otoczeniu dominuje lęk, obawy, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra (37%). Tylko samo ankietowanych dostrzega przede wszystkim ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę (13%) oraz apatię, rezygnację, pogodzenie się z losem (13%). Mniej niż co trzeci badany pozytywnie ocenia nastrój panujący w swoim środowisku (30%). Blisko co czwarty (23%, wzrost o 4 punkty w stosunku do 2015) dostrzega w nim przede wszystkim pewne odprężenie i zadowolenie, że jest lepiej, a co czternasty (7%, spadek o 4 punkty) – ogólne odprężenie, zadowolenie i wiarę, że będzie lepiej.

Co roku w naszym grudniowym sondażu¹ pytamy badanych o emocje, jakie im towarzyszyły w minionym roku, oraz o nastroje panujące w ich najbliższym otoczeniu – wśród osób, z którymi spotykają się na co dzień w pracy oraz w miejscu zamieszkania. Kwestie te poruszamy w naszych badaniach od wielu lat, co pozwala nam monitorować zmiany zachodzące w samopoczuciu psychicznym Polaków oraz w klimacie społecznym.

WŁASNE SAMOPOCZUCIE

Samopoczucie psychiczne Polaków badaliśmy, tak jak w poprzednich latach, za pomocą jedenastu pytań dotyczących doświadczania różnych stanów emocjonalnych.

W minionym roku ponad połowa badanych często lub bardzo często odczuwała zadowolenie, że coś im się udało (58%), pewność, że wszystko układa się dobrze (56%), dumę z własnych osiągnięć (53%), a blisko połowa ankietowanych wielokrotnie w 2016 roku była czymś szczególnie zaintrygowana, podekscytowana (48%). Uwzględnione w sondażu emocje negatywne towarzyszyły badanym rzadziej niż pozytywne. Najczęściej doświadczanymi negatywnymi stanami emocjonalnymi były: zdenerwowanie, rozdrażnienie (41% respondentów doświadczało ich często lub bardzo często) oraz poczucie lekceważenia przez władzę (36%). Mniej więcej co czwarty ankietowany często lub bardzo często odczuwał w roku 2016 zniechęcenie, znużenie (27%) i zbliżony odsetek wielokrotnie czuł się bezradny (23%). Blisko co piąty badany często lub bardzo często w minionym roku doznawał uczucia wściekłości (18%), a co szósty miał stany depresyjne (17%). Sporadycznie respondenci wspominali o myślach samobójczych (1%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (319) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–11 grudnia 2016 roku na liczącej 1136 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

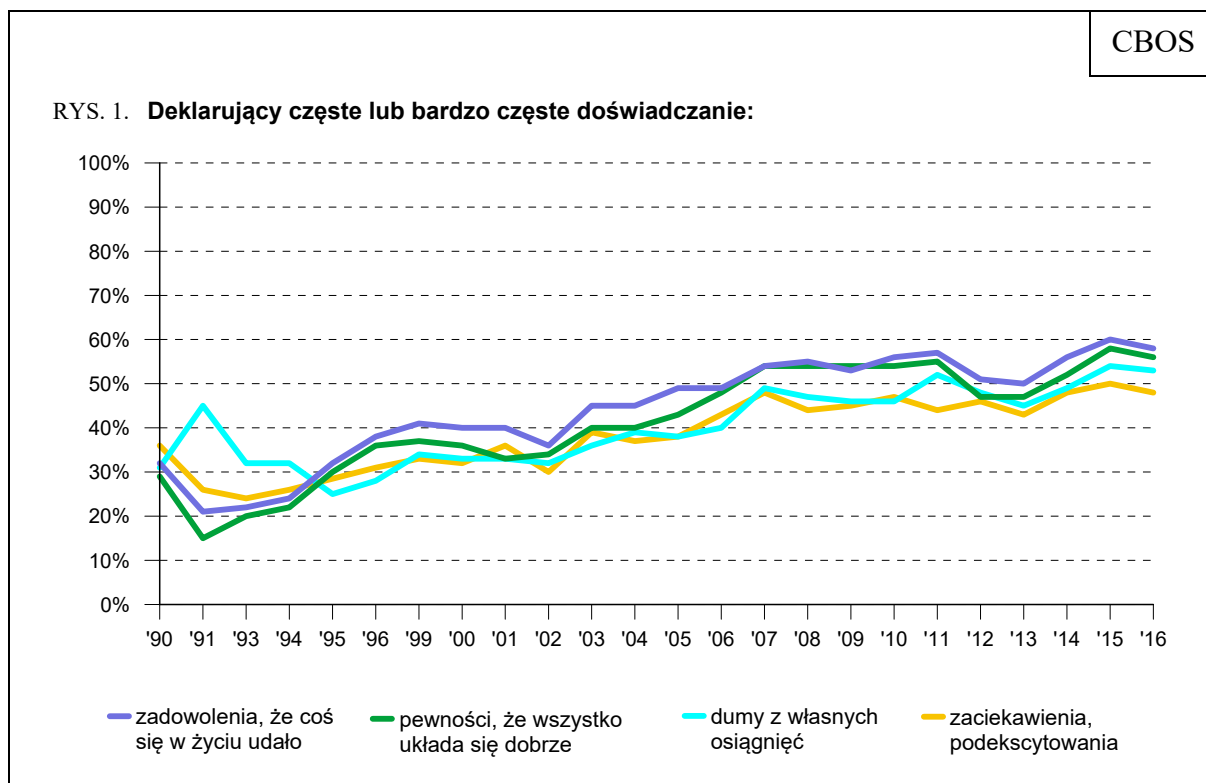
Jak często w ciągu 2016 roku doznawał(a) Pan(i) następujących uczuć:	Bardzo często	Często	Rzadko	Prawie wcale, wcale
	w procentach			
– był(a) Pan(i) zadowolony(a), bo coś się udało, powiodło się w życiu	5	53	37	5
– poczuł(a) Pan(i) pewność, że wszystko układa się dobrze	5	51	37	7
– był(a) Pan(i) dumny(a) ze swoich osiągnięć	7	46	38	9
– był(a) Pan(i) szczególnie czymś zaciekawiony(a), zainteresowany(a), podekscytowany(a)	6	42	41	11
– był(a) Pan(i) zdenerwowany(a), rozdrażniony(a)	5	36	49	10
– czuł(a) się Pan(i) jako obywatel(ka) wyraźnie lekceważony(a) przez władzę	11	25	32	32
– czuł(a) się Pan(i) zniechęcony(a), znużony(a)	3	24	53	20
– czuł(a) się Pan(i) bezradny(a)	4	19	49	28
– ogarniała Pana(ią) wściekłość, miał(a) Pan(i) ochotę wszystko rozwalić	3	15	41	41
– czuł(a) się Pan(i) nieszczęśliwy(a), był(a) Pan(i) w depresji	3	13	40	44
– myślał(a) Pan(i) o popełnieniu samobójstwa	0	1	3	96

W porównaniu z ubiegłorocznymi wynikami nieznacznie zmniejszyły się odsetki badanych deklarujących częste odczuwanie wszystkich pozytywnych stanów emocjonalnych uwzględnionych w sondażu (spadki o 1–2 punkty procentowe), zarazem zmniejszyły się odsetki tych, którzy wielokrotnie doświadczali takich negatywnych emocji, jak: poczucie lekceważenia przez władzę (o 4 punkty), wściekłość (o 3 punkty), zniechęcenie, znużenie (o 2 punkty), bezradność (o 2 punkty), zdenerwowanie, rozdrażnienie (o 1 punkt).

Tabela 2

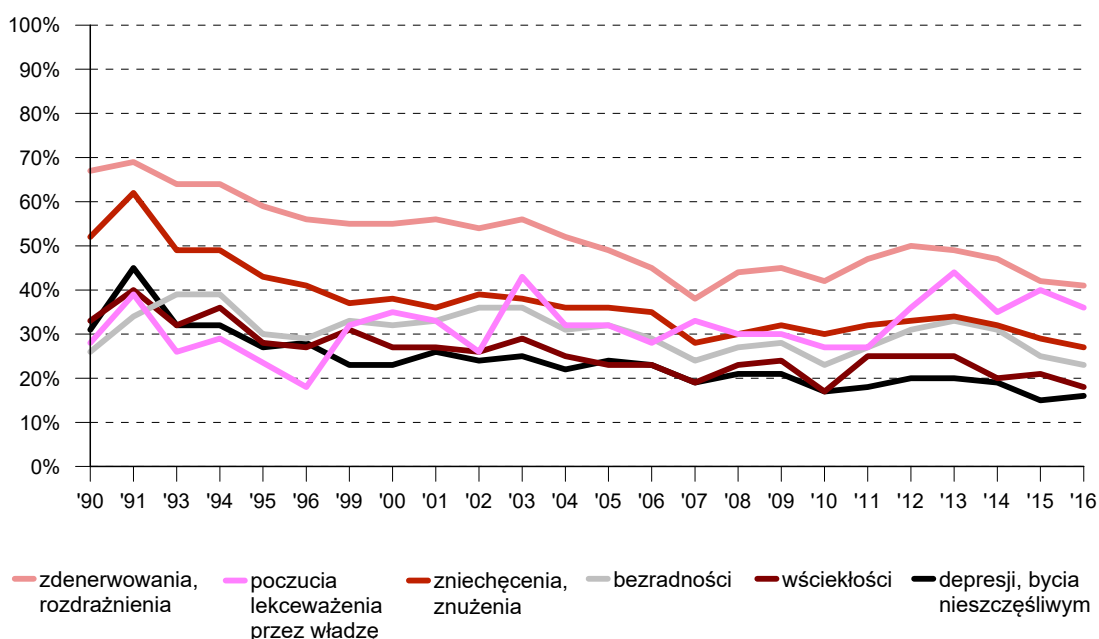
Jak często w ciągu mijającego roku doświadczał(a) Pan(i):	Zsumowane odpowiedzi „bardzo często” i „często” w latach																							
	'90	'91	'93	'94	'95	'96	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
	w procentach																							
– zadowolenia, że coś się w życiu udało	32	21	22	24	32	38	41	40	40	36	45	45	49	49	54	55	53	56	57	51	50	56	60	58
– pewności, że wszystko układa się dobrze	29	15	20	22	30	36	37	36	33	34	40	40	43	48	54	54	54	54	55	47	47	52	58	56
– dumy z własnych osiągnięć	31	45	32	32	25	28	34	33	33	32	36	39	38	40	49	47	46	46	52	48	45	49	54	53
– zaciekawienia, podekscytowania	36	26	24	26	-	31	33	32	36	30	39	37	38	-	48	44	45	47	44	46	43	48	50	48
– zdenerwowania, rozdrażnienia	67	69	64	64	59	56	55	55	56	54	56	52	49	45	38	44	45	42	47	50	49	47	42	41
– poczucia lekceważenia przez władzę	28	39	26	29	-	18	32	35	33	26	43	32	32	28	33	30	30	27	27	36	44	35	40	36
– zniechęcenia, znużenia	52	62	49	49	43	41	37	38	36	39	38	36	36	35	28	30	32	30	32	33	34	32	29	27
– bezradności	26	34	39	39	30	29	33	32	33	36	36	31	32	29	24	27	28	23	27	31	33	31	25	23
– wściekłości	33	40	32	36	28	27	31	27	27	26	29	25	23	23	19	23	24	17	25	25	25	20	21	18
– depresji, bycia nieszczęśliwym	31	45	32	32	27	28	23	23	26	24	25	22	24	23	19	21	21	17	18	20	20	19	15	16
– myśli samobójczych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0	1	2	1	2	1	1	1

Patrząc z dłuższej perspektywy można zauważyć, że od 1990 roku, od kiedy monitorujemy tę kwestię, samopoczucie Polaków wyraźnie się poprawiło. W tym czasie znacząco wzrósł odsetek badanych często lub bardzo często doświadczających wszystkich pozytywnych emocji uwzględnionych w sondażu.

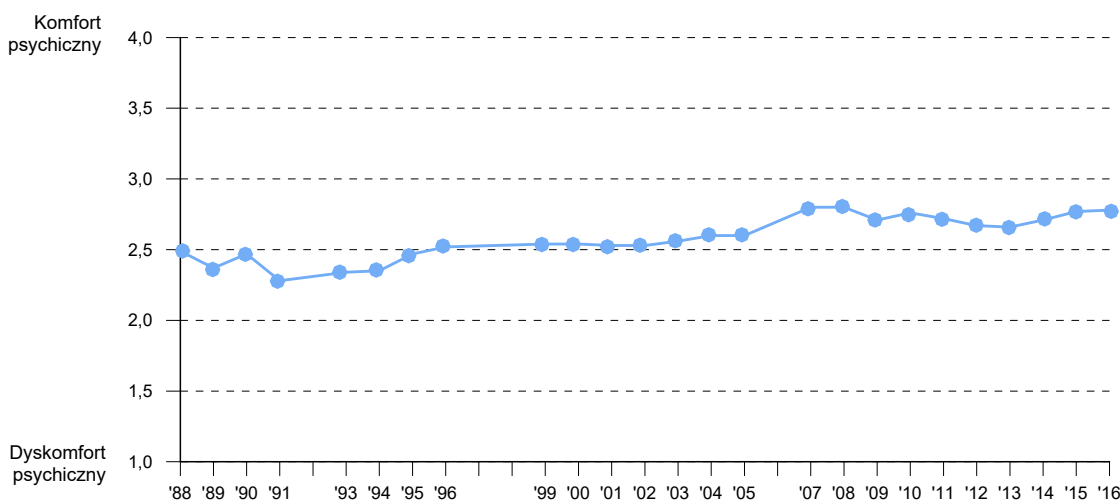
Jednocześnie w analizowanym okresie wyraźnie zmalał odsetek ankietowanych wielokrotnie doświadczających zdenerwowania, rozdrażnienia, a także zniechęcenia, znużenia oraz wściekłości. Wyraźny trend spadkowy nie jest natomiast zauważalny w przypadku poczucia lekceważenia przez władzę czy poczucia bezradności.

RYS. 2. **Deklarujący częste lub bardzo częste doświadczenie:**

W ciągu ostatniego roku wartość syntetycznego wskaźnika samopoczucia psychicznego, mierzącego stan pozytywnych i negatywnych emocji w społeczeństwie, w zasadzie się nie zmieniła (obecna wartość – 2,78). Patrząc z dłuższej perspektywy, począwszy od 1988 roku, można zauważyć, że najgorsze samopoczucie Polacy mieli w roku 1991. W kolejnych latach ich kondycja pod tym względem systematycznie poprawiała się. Mniej więcej od połowy lat dziewięćdziesiątych przez dekadę wskaźnik samopoczucia zmieniał się tylko w niewielkim stopniu. W roku 2007 odnotowaliśmy jego poprawę, a wartości wskaźnika w latach 2007 i 2008 należały do najwyższych spośród dotąd rejestrowanych. W kolejnych latach samopoczucie Polaków pogorszyło się nieco, lecz od 2014 roku notujemy jego niewielką poprawę. Obecna wartość wskaźnika jest porównywalna z osiąganymi w latach 2007 i 2008.

RYS. 3. Samopoczucie Polaków w latach 1988–2016

Dla dziewięciu wymiarów obliczono średnią nasilenia doznawanych emocji mierzoną na skali od 1 do 4, porządkując je tak, by 1 oznaczało dyskomfort psychiczny, definiowany jako deklarowanie częstych doznań negatywnych, a 4 – komfort psychiczny określony przez częste występowanie emocji pozytywnych. W tak obliczonym wskaźniku pominięto „poczucie lekceważenia przez władzę”, ponieważ jest ono stosunkowo słabo skorelowane z pozostałymi czysto psychologicznymi wymiarami ocen. By zachować porównywalność wyników, pominięto także „myśli samobójcze” – wprowadzone do pytania dopiero w 2008 roku

Samopoczucie psychicznie zależne jest w istotny sposób od położenia społecznego. Z analiz wynika, że wskaźnik samopoczucia psychicznego zależny jest przede wszystkim od sytuacji materialnej, w dalszej zaś kolejności od wieku, wykształcenia oraz kwestii światopoglądowych. Biorąc pod uwagę wartości syntetycznego wskaźnika można zauważyć, że relatywnie najlepszym samopoczuciem w minionym roku cieszyli się badani zadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych, respondenci z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita*, absolwenci wyższych uczelni, osoby od 18 do 34 roku życia. Ponadprzeciętnie dobrym samopoczuciem cieszyli się również badani identyfikujący się z prawicą oraz uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

Analizując bardziej szczegółowo emocje doświadczane przez poszczególne grupy społeczno-demograficzne można zauważyć, że wszystkie pozytywne odczucia uwzględnione w sondażu częściej były udziałem badanych lepiej oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych, negatywne zaś – oceniających je gorzej.

Tabela 3

Jak często w ciągu 2016 roku doznawał(a) Pan(i) następujących uczuć:	Deklaracje częstego lub bardzo częstego doznawania wymienionych uczuć wśród badanych oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych:		
	źle	średnio	dobrze
	w procentach		
– był(a) Pan(i) zadowolony(a), bo coś się udało, powiodło się w życiu	19	41	72
– poczuł(a) Pan(i) pewność, że wszystko układa się dobrze	16	36	73
– był(a) Pan(i) dumny(a) ze swoich osiągnięć	27	39	64
– był(a) Pan(i) szczególnie czymś zaciekawiony(a), zainteresowany(a), podekscytowany(a)	25	40	56
– był(a) Pan(i) zdenerwowany(a), rozdrażniony(a)	65	46	36
– czuł(a) się Pan(i) jako obywatel(ka) wyraźnie lekceważony(a) przez władzę	60	35	33
– czuł(a) się Pan(i) zniechęcony(a), znużony(a)	60	34	18
– czuł(a) się Pan(i) bezradny(a)	61	33	13
– ogarniała Pana(ią) wściekłość, miał(a) Pan(i) ochotę wszystko rozwalić	42	21	13
– czuł(a) się Pan(i) nieszczęśliwy(a), był(a) Pan(i) w depresji	48	21	10

Podobna zależność występuje w przypadku wykształcenia – pozytywne emocje częściej towarzyszyły ankietowanym lepiej wykształconym, natomiast negatywne, takie jak: smutek, zniechęcenie, znużenie, zdenerwowanie, rozdrażnienie wyraźnie częściej odczuwali respondenci gorzej wykształceni, w szczególności zaś ci z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

Wpływ wieku na odczuwane emocje nie jest już tak jednoznaczny. Bardzo wyraźnie uwidacznia się on w przypadku pozytywnych stanów emocjonalnych. Generalnie, młodszy respondenci częściej niż starsi doświadczali wszystkich pozytywnych emocji uwzględnionych w sondażu. Najstarsi respondenci, mający co najmniej 65 lat, częściej niż pozostali odczuwali smutek oraz bezradność. Zdenerwowanie, rozdrażnienie ponadprzeciętnie często w ubiegłym roku towarzyszyło młodszym ankietowanym, do 45 roku życia, a częste odczuwanie wściekłości najczęściej deklarowali badani w wieku 35–44 lata.

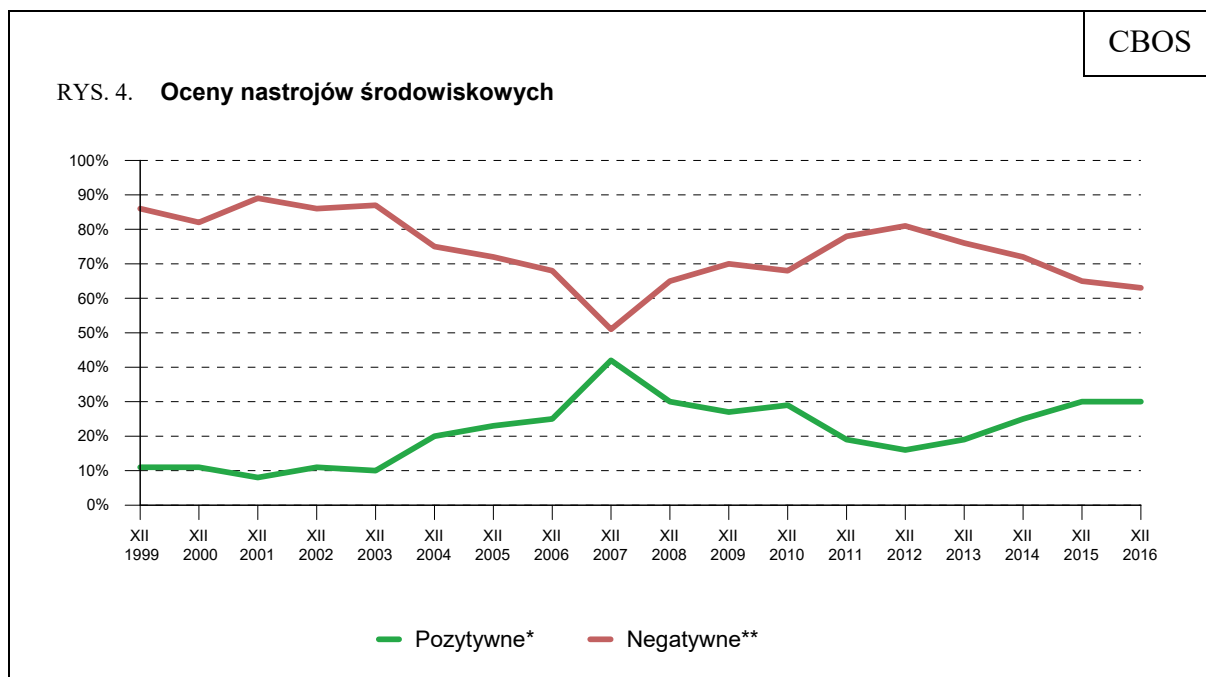
Z deklaracji respondentów wynika, że niemal wszystkie uwzględnione w sondażu stany emocjonalne częściej były udziałem kobiet niż mężczyzn. Mężczyźni jedynie nieznacznie częściej niż kobiety czuli się w roku 2016 lekceważeni przez władzę.

NASTROJE W ŚRODOWISKU SPOŁECZNYM BADANYCH

W opisie nastrojów środowiskowych panujących w otoczeniu badanych przeważają określenia negatywne. Respondenci najczęściej uważają, że w ich otoczeniu dominuje lęk, obawy, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra (37%). Tylu samo ankietowanych dostrzega przede wszystkim ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę (13%) oraz apatię, rezygnację, pogodzenie się z losem (13%). Mniej niż co trzeci badany pozytywnie ocenia nastrój panujący w swoim środowisku (30%). Blisko co czwarty (23%, wzrost o 4 punkty procentowe w stosunku do 2015) dostrzega w nim przede wszystkim pewne odprężenie i zadowolenie, że jest lepiej, a co czternasty (7%, spadek o 4 punkty) ogólne odprężenie i zadowolenie, wiarę, że będzie lepiej.

Tabela 4

Jak ocenił(a)by Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, obecne nastroje wśród ludzi, z którymi styka się Pan(i) na co dzień w zakładzie pracy, miejscu (środowisku) zamieszkania? Które z następujących określ naj lepiej to oddaje?	Wskazania respondentów według terminów badań																			
	XI '88	XI '89	XII '99	XII '00	XII '01	XII '02	XII '03	XII '04	XII '05	XII '06	XII '07	XII '08	XII '09	XII '10	XII '11	XII '12	XII '13	XII '14	XII '15	XII '16
	w procentach																			
Ogólne odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej	2	7	3	4	3	5	4	6	7	6	12	11	6	7	4	4	6	6	11	7
Pewne odprężenie i zadowolenie, że jest trochę lepiej	14	22	8	7	5	6	6	14	16	19	30	19	21	22	15	12	13	19	19	23
Apatia, rezygnacja, pogodzenie się z losem	17	11	15	11	12	13	14	17	12	15	12	14	14	16	14	13	15	19	13	13
Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra	42	40	49	48	51	51	47	39	41	36	29	35	41	39	47	50	40	36	38	37
Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę	22	7	22	23	26	22	26	19	19	17	10	16	15	13	17	18	21	17	14	13
Określił(a)bym to inaczej	1	3	1	1	0	0	0	0	1	0	1	2	2	0	1	1	3	1	1	3
Trudno powiedzieć	4	9	2	6	3	3	3	5	4	6	6	2	1	3	2	2	2	2	4	4

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Pewne odprężenie i zadowolenie, że jest trochę lepiej”, „Ogólne odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej”

** Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra”, „Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę” i „Apatia, rezygnacja, pogodzenie się z losem”

Pominięto odpowiedzi „Określił(a)bym to inaczej” oraz „Trudno powiedzieć”

Biorąc pod uwagę dłuższy okres – począwszy od 1999 roku, od kiedy monitorujemy tę kwestię – można zauważyć, że najgorsze nastroje środowiskowe rejestrowaliśmy w latach 1999–2003. Od roku 2004 do 2007 notowaliśmy ich systematyczną poprawę; w 2007 roku oceny klimatu społecznego były najlepsze z dotychczasowych. Kolejne lata – aż do 2012 roku – wiązały się z pogarszaniem nastrojów środowiskowych, a poprawę zarejestrowaliśmy dopiero w roku 2013. Od tego czasu zmniejsza się odsetek negatywnych ocen, a odsetek pozytywnych nie zmienia się bądź wzrasta. W porównaniu z rokiem 2015 nie notujemy znaczących zmian w nastrojach środowiskowych. Wprawdzie zmniejszył się odsetek ocen zdecydowanie pozytywnych, a zwiększył umiarkowanie pozytywnych, lecz w sumie odsetek ocen pozytywnych nie zmienił się, natomiast ocen negatywnych nieznacznie ubyło (o 2 punkty procentowe).

Percepcja nastrojów w najbliższym otoczeniu jest zróżnicowana społecznie. Z analiz wynika, że silnie determinują ją poglądy polityczne. Relatywnie dobrze oceniają je badani identyfikujący się z prawicą (42% ocen pozytywnych), natomiast dosyć krytycznie ci utożsamiający się z lewicą (77% ocen negatywnych). W potencjalnych elektoratach partyjnych nastroje środowiskowe pozytywnie oceniają najczęściej zwolennicy PiS, a najrzadziej – sympatycy Nowoczesnej.

Tabela 5

Elektoraty partyjne określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych	Jak ocenił(a)by Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, obecne nastroje wśród ludzi, z którymi styka się Pan(i) na co dzień w zakładzie pracy, miejscu (środowisku) zamieszkania?			
	Pozytywne oceny*	Negatywne oceny**	Określił(a)bym to inaczej	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS	53	38	2	7
Kukiz'15	36	64	0	0
PO	21	75	2	2
Nowoczesna	13	82	2	3
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	25	65	6	4
Niezamierzający głosować	25	69	1	5

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Pewne odprężenie i zadowolenie, że jest trochę lepiej”, „Ogólne odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej”

** Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra”, „Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę” i „Apatia, rezygnacja, pogodzenie z losem”

Poza poglądami politycznymi pewne znaczenie w tym kontekście ma wiek badanych, poziom ich religijności, wykształcenie, ocena własnych warunków materialnych oraz miejsce zamieszkania. Nastroje w swoim środowisku lepiej niż pozostali oceniają najmłodszy ankietowani – w wieku 18–24 lata (50% ocen pozytywnych), osoby biorące udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (43%), badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (33%), respondenci zadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych (34%) oraz mieszkańcy wsi (33%).

W ciągu ostatniego roku samopoczucie psychiczne Polaków w zasadzie się nie zmieniło. W roku 2016, podobnie jak w poprzednich latach, większość badanych wielokrotnie odczuwała zadowolenie z tego, co wydarzyło się ich w życiu, pewność, że wszystko układa się dobrze, dumę z własnych osiągnięć. Spośród negatywnych emocji uwzględnionych w sondażu, ankietowani najczęściej doświadczali zdenerwowania i rozdrażnienia. Częste lub bardzo częste doznawanie tych emocji zadeklarowało dwie piąte ankietowanych. Obecnie wartość syntetycznego wskaźnika samopoczucia, mierzącego stan pozytywnych i negatywnych emocji

w społeczeństwie, należy do najwyższych od 1988 roku, co świadczy o dobrym – na tle poprzednich lat – samopoczuciu Polaków. Relatywnie dobremu samopoczuciu w roku 2016 towarzyszą dobre oceny minionego roku² i stosunkowo wysoki poziom zadowolenia z życia³. W roku 2016 nie zarejestrowaliśmy również większych zmian w postrzeganiu nastrojów środowiskowych, w opisie których niezmiennie od lat przeważają określenia negatywne. Polacy wśród ludzi, z którymi spotykają się na co dzień, najczęściej dostrzegają lęk, obawy, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra. Zaznaczyć jednak należy, że odsetek negatywnie postrzegających klimat społeczny w swoim otoczeniu jest najniższy od 2007 roku.

Opracowała

Małgorzata OMYŁA-RUDZKA

² Zob. komunikat CBOS „Oceny roku 2016 i przewidywania na rok 2017”, grudzień 2016 (oprac. A. Głowacki).

³ Zob. komunikat CBOS „Zadowolenie z życia”, styczeń 2017 (oprac. B. Badora).

Tabela 1. Syntetyczny wskaźnik samopoczucia psychicznego Polaków w 2016 roku

		Średnia	Odchylenie standardowe	Liczba osób
Ogółem		2,78	0,47	1136
Płeć	Mężczyźni	2,81	0,45	537
	Kobiety	2,76	0,48	599
Wiek	18–24 lata	2,93	0,44	88
	25–34	2,90	0,43	221
	35–44	2,78	0,47	213
	45–54	2,75	0,47	173
	55–64	2,73	0,45	206
	65 lat i więcej	2,69	0,50	236
Miejsce zamieszkania	Wieś	2,80	0,48	455
	Miasto do 19 999	2,77	0,47	171
	20 000 – 99 999	2,75	0,46	230
	100 000 – 499 999	2,79	0,44	166
	500 000 i więcej mieszk.	2,77	0,50	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2,63	0,52	223
	Zasadnicze zawodowe	2,77	0,45	277
	Średnie	2,81	0,45	348
	Wyższe	2,87	0,44	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2,89	0,42	126
	Średni personel, technicy	2,93	0,43	44
	Pracownicy adm.-biurowi	2,77	0,41	77
	Pracownicy usług	2,85	0,49	74
	Robotnicy wykwalifikowani	2,81	0,40	127
	Robotnicy niewykwalifik.	2,68	0,39	57
	Rolnicy	2,77	0,44	40
	Pracujący na własny rach.	2,81	0,46	46
	Bezrobotni	2,61	0,54	71
	Emeryci	2,69	0,49	270
	Renciści	2,62	0,48	79
	Uczniowie i studenci	3,00	0,42	49
	Gospodynie domowe i inni	2,98	0,49	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2,84	0,46	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2,79	0,40	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	2,85	0,42	269
	prywatnym gosp. rolnym	2,72	0,45	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2,73	0,53	151
	Od 650 zł do 999 zł	2,72	0,50	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	2,72	0,45	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	2,80	0,49	144
	2000 zł i więcej	2,91	0,43	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	2,29	0,47	80
	Średnie	2,63	0,45	396
	Dobre	2,93	0,41	659
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2,89	0,41	56
	Raz w tygodniu	2,84	0,46	424
	1–2 razy w miesiącu	2,78	0,46	206
	Kilka razy w roku	2,72	0,49	291
	W ogóle nie uczestniczy	2,71	0,48	142
Poglądy polityczne	Lewica	2,68	0,46	165
	Centrum	2,80	0,46	284
	Prawica	2,87	0,44	349
	Trudno powiedzieć	2,72	0,50	327

Tabela 2

		Jak często w ciągu 2016 roku czuł(a) się Pan(i) niezadowolony(a), był(a) Pan(i) w depresji?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		16	84	1129
Płeć	Mężczyźni	12	88	533
	Kobiety	20	80	596
Wiek	18–24 lata	16	84	87
	25–34	8	92	220
	35–44	17	83	213
	45–54	15	85	171
	55–64	17	83	203
	65 lat i więcej	23	77	235
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	86	453
	Miasto do 19 999	19	81	169
	20 000 – 99 999	18	82	229
	100 000 – 499 999	16	84	165
	500 000 i więcej mieszk.	20	80	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	28	72	222
	Zasadnicze zawodowe	14	86	277
	Średnie	15	85	344
	Wyższe	11	89	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	13	87	125
	Średni personel, technicy	6	94	44
	Pracownicy adm.-biurowi	15	85	77
	Pracownicy usług	17	83	74
	Robotnicy wykwalifikowani	10	90	126
	Robotnicy niewykwalifik.	15	85	57
	Rolnicy	7	93	39
	Pracujący na własny rach.	16	84	46
	Bezrobotni	19	81	71
	Emeryci	21	79	269
	Renciści	35	65	78
	Uczniowie i studenci	14	86	48
	Gospodynie domowe i inni	5	95	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	87	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	89	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	13	87	268
	prywatnym gosp. rolnym	13	87	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	19	81	151
	Od 650 zł do 999 zł	18	82	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	21	79	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	20	80	144
	2000 zł i więcej	10	90	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	52	80
	Średnie	21	79	393
	Dobre	10	90	656
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	85	56
	Raz w tygodniu	12	88	420
	1–2 razy w miesiącu	20	80	205
	Kilka razy w roku	17	83	291
	W ogóle nie uczestniczy	22	78	142
Poglądy polityczne	Lewica	20	80	165
	Centrum	16	84	284
	Prawica	15	85	346
	Trudno powiedzieć	16	84	324

Tabela 3

		Jak często w ciągu 2016 roku był(a) Pan(i) dumny(a) ze swoich osiągnięć?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		53	47	1122
Płeć	Mężczyźni	46	54	531
	Kobiety	59	41	591
Wiek	18–24 lata	66	34	87
	25–34	66	34	221
	35–44	61	39	213
	45–54	47	53	170
	55–64	42	58	201
	65 lat i więcej	41	59	229
Miejsce zamieszkania	Wieś	54	46	452
	Miasto do 19 999	48	52	166
	20 000 – 99 999	50	50	227
	100 000 – 499 999	54	46	161
	500 000 i więcej mieszk.	56	44	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	45	55	220
	Zasadnicze zawodowe	44	56	272
	Średnie	56	44	344
	Wyższe	63	37	286
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	27	125
	Średni personel, technicy	64	36	44
	Pracownicy adm.-biurowi	59	41	77
	Pracownicy usług	69	31	74
	Robotnicy wykwalifikowani	44	56	125
	Robotnicy niewykwalifik.	44	56	57
	Rolnicy	50	50	39
	Pracujący na własny rach.	59	41	46
	Bezrobotni	38	62	71
	Emeryci	41	59	263
	Renciści	37	63	76
	Uczniowie i studenci	63	37	48
	Gospodynie domowe i inni	71	29	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	39	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	62	38	116
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	44	269
	prywatnym gosp. rolnym	52	48	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	48	52	151
	Od 650 zł do 999 zł	48	52	141
	Od 1000 zł do 1399 zł	50	50	180
	Od 1400 zł do 1999 zł	49	51	141
	2000 zł i więcej	63	37	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	73	78
	Średnie	39	61	388
	Dobre	64	36	656
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	59	41	56
	Raz w tygodniu	54	46	417
	1–2 razy w miesiącu	57	43	205
	Kilka razy w roku	49	51	289
	W ogóle nie uczestniczy	50	50	140
Poglądy polityczne	Lewica	49	51	165
	Centrum	54	46	280
	Prawica	57	43	345
	Trudno powiedzieć	49	51	320

Tabela 4

		Jak często w ciągu 2016 roku czuł(a) Pan(i) pewność, że wszystko układa się dobrze?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		56	44	1129
Płeć	Mężczyźni	52	48	534
	Kobiety	60	40	595
Wiek	18–24 lata	73	27	87
	25–34	68	32	221
	35–44	61	39	213
	45–54	48	52	171
	55–64	50	50	202
	65 lat i więcej	45	55	235
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	42	452
	Miasto do 19 999	54	46	171
	20 000 – 99 999	53	47	226
	100 000 – 499 999	60	40	166
	500 000 i więcej mieszk.	55	45	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	49	51	222
	Zasadnicze zawodowe	49	51	276
	Średnie	60	40	344
	Wyższe	64	36	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	32	126
	Średni personel, technicy	72	28	44
	Pracownicy adm.-biurowi	62	38	75
	Pracownicy usług	68	32	74
	Robotnicy wykwalifikowani	53	47	127
	Robotnicy niewykwalifik.	47	53	57
	Rolnicy	55	45	40
	Pracujący na własny rach.	62	38	46
	Bezrobotni	48	52	70
	Emeryci	47	53	267
	Renciści	38	62	79
	Uczniowie i studenci	69	31	48
	Gospodynie domowe i inni	70	30	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	68	32	166
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	53	47	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	62	38	269
	prywatnym gosp. rolnym	49	51	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	56	44	151
	Od 650 zł do 999 zł	51	49	141
	Od 1000 zł do 1399 zł	51	49	182
	Od 1400 zł do 1999 zł	55	45	143
	2000 zł i więcej	67	33	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	84	80
	Średnie	36	64	391
	Dobre	73	27	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	35	56
	Raz w tygodniu	59	41	420
	1–2 razy w miesiącu	58	42	205
	Kilka razy w roku	54	46	289
	W ogóle nie uczestniczy	45	55	142
Poglądy polityczne	Lewica	50	50	165
	Centrum	56	44	283
	Prawica	64	36	344
	Trudno powiedzieć	50	50	326

Tabela 5

		Jak często w ciągu 2016 roku czuł(a) się Pan(i) zniechęcony(a), znużony(a)?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		27	73	1132
Płeć	Mężczyźni	22	78	535
	Kobiety	31	69	598
Wiek	18–24 lata	27	73	87
	25–34	23	77	221
	35–44	25	75	213
	45–54	27	73	172
	55–64	28	72	206
	65 lat i więcej	30	70	234
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	74	454
	Miasto do 19 999	28	72	170
	20 000 – 99 999	28	72	229
	100 000 – 499 999	25	75	165
	500 000 i więcej mieszk.	28	72	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	38	62	222
	Zasadnicze zawodowe	24	76	277
	Średnie	24	76	346
	Wyższe	23	77	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	24	76	126
	Średni personel, technicy	20	80	44
	Pracownicy adm.-biurowi	35	65	77
	Pracownicy usług	27	73	74
	Robotnicy wykwalifikowani	20	80	127
	Robotnicy niewykwalifik.	27	73	57
	Rolnicy	26	74	39
	Pracujący na własny rach.	23	77	46
	Bezrobotni	28	72	71
	Emeryci	30	70	268
	Renciści	35	65	79
	Uczniowie i studenci	20	80	48
Gospodynie domowe i inni	20	80	76	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	76	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	70	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	22	78	269
	prywatnym gosp. rolnym	35	65	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	33	67	151
	Od 650 zł do 999 zł	29	71	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	26	74	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	27	73	143
	2000 zł i więcej	20	80	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	60	40	79
	Średnie	34	66	395
	Dobre	18	82	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	81	55
	Raz w tygodniu	23	77	423
	1–2 razy w miesiącu	23	77	206
	Kilka razy w roku	31	69	291
	W ogóle nie uczestniczy	35	65	141
Poglądy polityczne	Lewica	33	67	165
	Centrum	28	72	284
	Prawica	22	78	347
	Trudno powiedzieć	28	72	324

Tabela 6

		Jak często w ciągu 2016 roku był(a) Pan(i) zdegenerowany(a), rozdrażniony(a)?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		41	59	1131
Płeć	Mężczyźni	37	63	537
	Kobiety	46	54	594
Wiek	18–24 lata	45	55	87
	25–34	45	55	220
	35–44	47	53	213
	45–54	39	61	173
	55–64	36	64	205
	65 lat i więcej	38	62	233
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	60	452
	Miasto do 19 999	41	59	171
	20 000 – 99 999	45	55	228
	100 000 – 499 999	43	57	166
	500 000 i więcej mieszk.	39	61	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	47	53	221
	Zasadnicze zawodowe	38	62	276
	Średnie	39	61	346
	Wyższe	42	58	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	56	126
	Średni personel, technicy	26	74	44
	Pracownicy adm.-biurowi	46	54	77
	Pracownicy usług	40	60	74
	Robotnicy wykwalifikowani	38	62	127
	Robotnicy niewykwalifik.	47	53	57
	Rolnicy	40	60	40
	Pracujący na własny rach.	46	54	46
	Bezrobotni	52	48	71
	Emeryci	38	62	267
	Renciści	50	50	79
	Uczniowie i studenci	29	71	48
	Gospodynie domowe i inni	42	58	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	40	60	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	45	55	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	40	60	268
	prywatnym gosp. rolnym	43	57	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	48	52	151
	Od 650 zł do 999 zł	51	49	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	37	63	182
	Od 1400 zł do 1999 zł	37	63	142
	2000 zł i więcej	32	68	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	65	35	80
	Średnie	46	54	394
	Dobre	36	64	657
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	65	56
	Raz w tygodniu	37	63	421
	1–2 razy w miesiącu	40	60	206
	Kilka razy w roku	46	54	289
	W ogóle nie uczestniczy	45	55	142
Poglądy polityczne	Lewica	51	49	165
	Centrum	42	58	282
	Prawica	36	64	348
	Trudno powiedzieć	43	57	325

Tabela 7

		Jak często w ciągu 2016 roku czuł(a) się Pan(i) bezradny(a)?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		23	77	1127
Płeć	Mężczyźni	21	79	533
	Kobiety	26	74	595
Wiek	18–24 lata	17	83	86
	25–34	19	81	219
	35–44	22	78	213
	45–54	25	75	169
	55–64	23	77	206
	65 lat i więcej	30	70	234
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	79	451
	Miasto do 19 999	23	77	170
	20 000 – 99 999	28	72	228
	100 000 – 499 999	20	80	164
	500 000 i więcej mieszk.	30	70	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	64	223
	Zasadnicze zawodowe	24	76	275
	Średnie	19	81	342
	Wyższe	18	82	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	82	126
	Średni personel, technicy	18	82	44
	Pracownicy adm.-biurowi	18	82	76
	Pracownicy usług	19	81	74
	Robotnicy wykwalifikowani	16	84	125
	Robotnicy niewykwalifik.	28	72	57
	Rolnicy	23	77	38
	Pracujący na własny rach.	20	80	46
	Bezrobotni	36	64	71
	Emeryci	29	71	269
	Renciści	35	65	79
	Uczniowie i studenci	9	91	47
Gospodynie domowe i inni	21	79	76	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	82	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	23	77	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	18	82	267
	prywatnym gosp. rolnym	27	73	45
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	29	71	151
	Od 650 zł do 999 zł	27	73	140
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	73	182
	Od 1400 zł do 1999 zł	18	82	144
	2000 zł i więcej	17	83	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	61	39	80
	Średnie	33	67	392
	Dobre	13	87	655
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	86	56
	Raz w tygodniu	17	83	421
	1–2 razy w miesiącu	24	76	205
	Kilka razy w roku	30	70	288
	W ogóle nie uczestniczy	32	68	142
Poglądy polityczne	Lewica	24	76	165
	Centrum	23	77	282
	Prawica	20	80	347
	Trudno powiedzieć	27	73	322

Tabela 8

		Jak często w ciągu 2016 roku ogarniała Pana (Panią) wściekłość, miał(a) Pan(i) ochotę wszystko rozwalić?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		18	82	1130
Płeć	Mężczyźni	16	84	533
	Kobiety	20	80	597
Wiek	18–24 lata	16	84	87
	25–34	16	84	221
	35–44	26	74	210
	45–54	17	83	172
	55–64	19	81	206
	65 lat i więcej	13	87	234
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	83	455
	Miasto do 19 999	11	89	168
	20 000 – 99 999	19	81	229
	100 000 – 499 999	23	77	165
	500 000 i więcej mieszk.	22	78	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	20	80	222
	Zasadnicze zawodowe	15	85	277
	Średnie	17	83	346
	Wyższe	19	81	285
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	85	126
	Średni personel, technicy	13	87	44
	Pracownicy adm.-biurowi	27	73	77
	Pracownicy usług	21	79	74
	Robotnicy wykwalifikowani	14	86	127
	Robotnicy niewykwalifik.	18	82	55
	Rolnicy	23	77	39
	Pracujący na własny rach.	25	75	45
	Bezrobotni	27	73	71
	Emeryci	15	85	268
	Renciści	22	78	79
	Uczniowie i studenci	7	93	48
Gospodynie domowe i inni	18	82	76	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	17	83	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	81	115
	sekt. pryw. poza rolnict.	18	82	269
	prywatnym gosp. rolnym	25	75	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	20	80	150
	Od 650 zł do 999 zł	23	77	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	17	83	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	20	80	144
	2000 zł i więcej	13	87	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	42	58	80
	Średnie	21	79	393
	Dobre	13	87	657
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	94	54
	Raz w tygodniu	13	87	423
	1–2 razy w miesiącu	18	82	206
	Kilka razy w roku	23	77	291
	W ogóle nie uczestniczy	26	74	141
Poglądy polityczne	Lewica	23	77	165
	Centrum	18	82	283
	Prawica	15	85	348
	Trudno powiedzieć	18	82	323

Tabela 9

		Jak często w ciągu 2016 roku był(a) Pan(i) zadowolony(a), bo coś się udało, powiodło się w życiu?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		58	42	1126
Płeć	Mężczyźni	53	47	529
	Kobiety	62	38	597
Wiek	18–24 lata	76	24	87
	25–34	71	29	219
	35–44	66	34	211
	45–54	52	48	172
	55–64	49	51	204
	65 lat i więcej	43	57	233
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	42	451
	Miasto do 19 999	54	46	170
	20 000 – 99 999	60	40	229
	100 000 – 499 999	59	41	162
	500 000 i więcej mieszk.	57	43	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	48	52	221
	Zasadnicze zawodowe	49	51	275
	Średnie	61	39	346
	Wyższe	71	29	284
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	78	22	126
	Średni personel, technicy	68	32	44
	Pracownicy adm.-biurowi	66	34	77
	Pracownicy usług	67	33	74
	Robotnicy wykwalifikowani	59	41	127
	Robotnicy niewykwalifik.	42	58	57
	Rolnicy	66	34	39
	Pracujący na własny rach.	66	34	44
	Bezrobotni	42	58	68
	Emeryci	43	57	268
	Renciści	44	56	78
	Uczniowie i studenci	75	25	48
Gospodynie domowe i inni	73	27	76	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	68	32	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	67	33	117
	sekt. prywat. poza rolnict.	62	38	268
	prywatnym gosp. rolnym	60	40	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	53	47	149
	Od 650 zł do 999 zł	54	46	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	48	52	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	58	42	143
	2000 zł i więcej	70	30	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	81	79
	Średnie	41	59	392
	Dobre	72	28	655
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	68	32	56
	Raz w tygodniu	59	41	420
	1–2 razy w miesiącu	58	42	206
	Kilka razy w roku	55	45	291
	W ogóle nie uczestniczy	55	45	141
Poglądy polityczne	Lewica	56	44	165
	Centrum	64	36	284
	Prawica	60	40	344
	Trudno powiedzieć	51	49	321

Tabela 10

		Jak często w ciągu 2016 roku był(a) Pan(i) szczególnie czymś zaciekawiony(a), zainteresowany(a), podekscytowany(a)?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		48	52	1122
Płeć	Mężczyźni	45	55	534
	Kobiety	51	49	588
Wiek	18–24 lata	73	27	88
	25–34	63	37	221
	35–44	54	46	213
	45–54	45	55	168
	55–64	34	66	203
	65 lat i więcej	35	65	228
Miejsce zamieszkania	Wieś	51	49	447
	Miasto do 19 999	45	55	170
	20 000 – 99 999	48	52	226
	100 000 – 499 999	47	53	164
	500 000 i więcej mieszk.	44	56	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	38	62	217
	Zasadnicze zawodowe	42	58	276
	Średnie	50	50	343
	Wyższe	61	39	286
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	31	126
	Średni personel, technicy	49	51	44
	Pracownicy adm.-biurowi	58	42	76
	Pracownicy usług	59	41	73
	Robotnicy wykwalifikowani	48	52	127
	Robotnicy niewykwalifik.	43	57	57
	Rolnicy	57	43	37
	Pracujący na własny rach.	42	58	46
	Bezrobotni	36	64	71
	Emeryci	34	66	263
	Renciści	31	69	78
	Uczniowie i studenci	77	23	49
	Gospodynie domowe i inni	61	39	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	54	46	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	58	42	117
	sekt. prywat. poza rolnict.	54	46	269
	prywatnym gosp. rolnym	48	52	44
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	53	151
	Od 650 zł do 999 zł	44	56	140
	Od 1000 zł do 1399 zł	44	56	181
	Od 1400 zł do 1999 zł	47	53	142
	2000 zł i więcej	58	42	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	75	79
	Średnie	40	60	391
	Dobre	56	44	652
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	62	38	54
	Raz w tygodniu	46	54	418
	1–2 razy w miesiącu	48	52	204
	Kilka razy w roku	49	51	290
	W ogóle nie uczestniczy	49	51	139
Poglądy polityczne	Lewica	47	53	164
	Centrum	49	51	284
	Prawica	53	47	344
	Trudno powiedzieć	43	57	320

Tabela 11

		Jak często w ciągu 2016 roku czuł(a) się Pan(i) jako obywatel(ka) wyraźnie lekceważony(a) przez władzę?		Liczba osób
		Bardzo często lub często	Rzadko, prawie wcale lub wcale	
		%	%	
Ogółem		36	64	1099
Płeć	Mężczyźni	37	63	521
	Kobiety	34	66	578
Wiek	18–24 lata	37	63	86
	25–34	39	61	211
	35–44	46	54	203
	45–54	34	66	170
	55–64	33	67	199
	65 lat i więcej	27	73	230
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	71	434
	Miasto do 19 999	29	71	169
	20 000 – 99 999	39	61	226
	100 000 – 499 999	42	58	156
	500 000 i więcej mieszk.	58	42	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	32	68	215
	Zasadnicze zawodowe	30	70	268
	Średnie	36	64	334
	Wyższe	43	57	282
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	45	55	125
	Średni personel, technicy	46	54	41
	Pracownicy adm.-biurowi	42	58	73
	Pracownicy usług	39	61	72
	Robotnicy wykwalifikowani	37	63	122
	Robotnicy niewykwalifik.	30	70	55
	Rolnicy	35	65	37
	Pracujący na własny rach.	45	55	45
	Bezrobotni	31	69	67
	Emeryci	28	72	263
	Renciści	35	65	76
	Uczniowie i studenci	40	60	47
Gospodynie domowe i inni	31	69	75	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	64	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	61	114
	sekt. prywat. poza rolnict.	44	56	260
	prywatnym gosp. rolnym	35	65	44
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	38	62	145
	Od 650 zł do 999 zł	28	72	132
	Od 1000 zł do 1399 zł	31	69	180
	Od 1400 zł do 1999 zł	38	62	143
	2000 zł i więcej	37	63	182
Ocena własnych war. mater.	Złe	60	40	78
	Średnie	35	65	381
	Dobre	33	67	639
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	18	82	52
	Raz w tygodniu	25	75	417
	1–2 razy w miesiącu	35	65	200
	Kilka razy w roku	45	55	277
	W ogóle nie uczestniczy	58	42	139
Poglądy polityczne	Lewica	49	51	162
	Centrum	46	54	279
	Prawica	25	75	340
	Trudno powiedzieć	32	68	309

Tabela 12

		Jak ocenił(a)by Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, obecne nastroje wśród ludzi, z którymi styka się Pan(i) na co dzień w zakładzie pracy, miejscu (środowisku) zamieszkania? Które z następujących określił(a)by najlepiej to oddaje?				Liczba osób
		Pozytywne oceny*	Negatywne oceny**	Określił(a)bym to inaczej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		30	64	3	4	1132
Płeć	Mężczyźni	31	61	4	4	537
	Kobiety	28	66	1	4	595
Wiek	18–24 lata	50	47		3	88
	25–34	37	59	2	2	219
	35–44	19	74	6	1	213
	45–54	28	68	2	3	172
	55–64	26	65	2	6	206
	65 lat i więcej	30	60	2	9	234
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	61	2	4	453
	Miasto do 19 999	30	65	2	3	171
	20 000 – 99 999	30	62	4	4	229
	100 000 – 499 999	27	63	3	7	165
	500 000 i więcej mieszk.	19	75	3	3	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	33	55	4	8	223
	Zasadnicze zawodowe	30	65	2	4	276
	Średnie	30	64	2	3	346
	Wyższe	26	69	2	3	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	70	1	3	126
	Średni personel, technicy	20	76	4		44
	Pracownicy adm.-biurowi	32	64	3	1	76
	Pracownicy usług	24	76			74
	Robotnicy wykwalifikowani	37	58	3	1	127
	Robotnicy niewykwalifik.	36	59	5		57
	Rolnicy	22	65	8	6	40
	Pracujący na własny rach.	19	71	10		46
	Bezrobotni	33	53	2	11	71
	Emeryci	28	62	2	9	269
	Renciści	31	63	1	5	79
	Uczniowie i studenci	46	48		6	49
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	31	68	1		74
	inst. państw., publicznej	32	67	1	1	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	21	71	6	3	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	31	65	3	1	269
	prywatnym gosp. rolnym	17	70	9	5	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	33	62	2	3	150
	Od 650 zł do 999 zł	37	61	1	2	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	65	3	6	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	30	65	2	3	144
	2000 zł i więcej	32	63	2	4	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	85	2	6	80
	Średnie	27	66	2	5	394
	Dobre	34	59	3	4	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	50	4	2	56
	Raz w tygodniu	35	59	2	5	421
	1–2 razy w miesiącu	35	59	3	3	205
	Kilka razy w roku	21	72	3	5	291
	W ogóle nie uczestniczy	22	73	1	4	142
Poglądy polityczne	Lewica	19	77	2	2	165
	Centrum	27	68	3	2	283
	Prawica	42	50	2	6	348
	Trudno powiedzieć	24	68	3	6	325

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Pewne odprężenie i zadowolenie, że jest trochę lepiej”, „Ogólne odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej”

** Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra”, „Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakkolwiek poprawę” i „Apatia, rezygnacja, pogodzenie z losem”